

ΑΓΙΟΥ ΙΩΑΝΝΟΥ ΧΡΥΣΟΣΤΟΜΟΥ ΤΟΥ ΟΙΚΟΥΜΕΝΙΚΟΥ ΔΙΔΑΣΚΑΛΟΥ

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΕΣ ΔΙΔΑΧΕΣ ΠΕΡΙ ΤΩΝ ΑΜΕΛΩΝ ΓΟΝΕΩΝ ΚΑΙ ΤΗΣ ΕΥΘΥΝΗΣ ΑΥΤΩΝ ΓΙΑ ΤΗΝ ΠΝΕΥΜΑΤΙΚΗ ΑΠΑΙΔΕΥΣΙΑ ΤΩΝ ΠΑΙΔΙΩΝ ΤΟΥΣ

Ο λίθος του αναθέματος για τις έργους και λόγους εκτροπές και ασχημοσύνες των παιδιών ρίπτεται σε αυτά, *«κατ' έθος παράδοξον»* και πρωτίστως από τους γονείς τους, ενώ σχεδόν ποτέ οι ίδιοι οι γονείς δεν προβαίνουν σε μιά γενναία και τιμία αυτοκριτική, εάν βεβαίως έχουν την στοιχειώδη αυτογνωσία, για τις δικές τους προσωπικές ευθύνες όσον αφορά την προσωπική τους συμπεριφορά, το κακό παράδειγμά τους που ατυχώς μιμούνται συνήθως τα παιδιά τους, την επιδειχθείσα αδικαιολόγητη και προκλητική ανοχή, αδιαφορία και αμέλειά τους στα προηγηθέντα κακώς πεπραγμένα των παιδιών τους, τα οποία ουδέποτε εδιδάχθησαν από αυτούς το μέτρο, την ευσέβεια, τον παραδειγματισμό αλλά και εν γένει την υγιή πνευματική διαπαιδαγώγηση και διαμορφωτική καλλιέργεια του ψυχικού τους κόσμου.

Ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος ως ένας των τριών θεοφωτίστων και θεοκινήτων Οικουμενικών Διδασκάλων και άριστος ψυχοανατόμος παιδαγωγός είναι ιδιαίτερα επικριτικός προς τους αμελείς γονείς, οι οποίοι αδιαφορούν για την ορθή και ολόπλευρη ψυχοπνευματική και χριστιανική διαπαιδαγώγηση και καλλιέργεια των παιδιών τους, χαρακτηρίζοντας την αμέλειά τους αυτή ως *«εγκληματική»* και τους ίδιους ως *«παιδοκτόνους»* και υπολόγους ενώπιον του δικαιοκρίτου Θεού.

Σε πρώτο επίπεδο ο Ιερός Χρυσόστομος διαπιστώνοντας την αμελή συμπεριφορά των γονέων έναντι της ψυχικής καλλιέργειας των παιδιών τους επισημαίνει ότι: *«Κάθε πατέρας, προκειμένου να εκπαιδεύσει τα παιδιά του στις καλές τέχνες, στα γράμματα και στη ρητορική, καταβάλλει κάθε προσπάθεια. Για την μόρφωση όμως της ψυχής τους κανείς δε φροντίζει»*. Σε άλλη ομιλία του υπογραμμίζει σχετικώς ότι: *«Τώρα που το παιδί είναι άρρωστο στο σώμα, κανείς δεν αρνείται να το στείλει σε μακρινό ταξίδι, για να θεραπεύσει την αρρώστια του. Όταν όμως πάσχει η ψυχή του, κανείς δεν ασχολείται μ' αυτή, αλλά όλοι χάνουμε το θάρρος μας, όλοι αδιαφορούμε, όλοι αμελούμε»*.

Ο Ιερός Χρυσόστομος θεωρεί μεγάλη την ευθύνη των γονέων όταν δεν μεριμνούν για την πνευματική καλλιέργεια των παιδιών τους, τα οποία μάλιστα δεν επιπλήττουν ενώ εκείνα είναι ασεβή. Αναφέρει δε χαρακτηριστικά τα εξής: *«Ποιά απολογία θα έχουν εκείνοι στους οποίους έχουν εμπιστευθεί τα λογικά πρόβατα, και αυτοί επιδεικνύουν μεγάλη αμέλεια, ενώ κάθε μέρα βλέπουν άλλα μεν να τα κατασφάζουν, όπως λέγει ο προφήτης, άλλα να κατασπαράζονται από τα θηρία, άλλα δε να κλέβονται από άλλους και όμως να μη θέλουν να φροντίζουν καθόλου γι' αυτά;»*. Και αλλού ομοίως νουθετεί τους γονείς λέγοντας: *«Βλέπεις τον υιό σου να υβρίζει τον Δημιουργό του και δεν δυσανασχετείς, πες μου, ούτε τον φοβερίζεις ούτε και τον επιπλήττεις, και αυτά ενώ γνωρίζεις ότι αυτή την πράξη και ο ίδιος ο Θεός την εμποδίζει, όχι επειδή ζημιώνεται αυτός που υβρίζεται (γιατί ο Θεός είναι αιώνιος), αλλά για τη δική του σωτηρία; Γιατί εκείνος που δείχνει αχαριστία και αναισθησία απέναντι του Θεού, πολύ περισσότερο θα τολμήσει να προσβάλει τον πατέρα του και τη δική του ψυχή»*.

Ιδιαζόντως ο θεοφώτιστος Πατήρ Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος καυτηριάζει την εντόνως προκλητική συμπεριφορά ορισμένων γονέων, όπως συνέβαινε πάντοτε και έτι περισσότερο στην σύγχρονη υλιστική και καταναλωτική εποχή, οι οποίοι ενώ ενδιαφέρονται για την υλική αποκατάσταση των παιδιών τους, εντούτοις ουδόλως μεριμνούν με το ίδιο ευσεβές πάθος και για την πνευματική και ψυχική καλλιέργεια και θωράκισή τους εν «παιδεία και νοουθεσία Κυρίου», αναφέροντας: «εμεγάλωσε παιδιά, και εννοεί εδώ ο Απόστολος Παύλος την ευσεβή ανατροφή. Γιατί εκείνες (εννοεί τις μητέρες) που δεν τα ανατρέφουν έτσι, είναι περισσότερο παιδοκτόνοι παρά μητέρες. Αυτό δεν το λέγω μόνον προς τις γυναίκες, αλλά και προς τους άνδρες. Γιατί πολλές φορές και πολλοί πατέρες κάνουν και διαπραγματεύονται τα πάντα, για να αποκτήσει ο γιος τους καλό άλογο, λαμπρό σπίτι και ακριβό χωράφι, ενώ για να αποκτήσει καλή ψυχή και ευσεβή διάθεση, δεν κάνουν τίποτε.

Και αυτό είναι που ανατρέπει όλη την Οικουμένη, το ότι δηλαδή αμελούμε τα παιδιά μας. Και για μεν τα κτήματά τους φροντίζουμε με επιμέλεια, αδιαφορούμε όμως για την ψυχή τους... Πρέπει λοιπόν να προσέχουμε, όχι πως θα τα κάνουμε πλούσια σε ασήμι και χρυσάφι και τα παρόμοια, αλλά πως θα γίνουν πιο πλούσια από όλους στην ευσέβεια, στην πνευματική ζωή και στην απόκτηση της αρετής. Πώς να μην χρειάζονται πολλά, πώς να μην κυριεύονται από τα βιοτικά και τις επιθυμίες της νεότητας. Ακόμη πρέπει να προσέχουμε με ακρίβεια τον χρόνο των εισόδων στο σπίτι και των εξόδων απ' αυτό, τους τόπους της παραμονής τους, τις συναναστροφές τους, αφού γνωρίζουμε ότι, αν τα αμελούμε αυτά, δεν θα έχουμε καμία συγχώρηση από τον Θεό».

Ως αξιέπαινο και αξιοσημείωτο παράδειγμα επιμελούς και ευσεβούς γονέως, ο οποίος νυχθημερόν μεριμνούσε για την επιμελή αγωγή των παιδιών του, αναφέρεται από τον Άγιο Ιωάννη Χρυσόστομο ο ενάρετος Ιώβ και μάλιστα επιχειρείται η σύγκριση εκείνου προς τους συγχρόνους αμελεστάτους γονείς ως εξής: «Και τον Ιώβ, όπως τον επαίνεσε η Αγία Γραφή για τις άλλες αρετές του, ότι δηλαδή ήταν δίκαιος και ειλικρινής και ευσεβής, έτσι τον επαίνεσε και για την επιμελή αγωγή των παιδιών του... Τί θα έχουμε λοιπόν εμείς να απολογηθούμε που τολμούμε να δείξουμε τόση αμέλεια για τα παιδιά μας; Γιατί, αν ο Ιώβ, που έζησε πριν από την εποχή της χάριτος, πριν από το Νόμο της Καινής Διαθήκης, αυτός που δε διδάχθηκε από κανένα, εφρόντιζε τόσο πολύ για τα παιδιά του, ώστε να τρέμει ακόμη και για αμαρτήματα που δεν είχαν εκδηλωθεί, ποιός λοιπόν θα σώσει εμάς που πλέουμε μέσα στη θεία χάρη, που είχαμε τέτοια παραδείγματα και δεχθήκαμε τόσες και τόσες συμβουλές, και εντούτοις όχι μόνον δεν φοβούμεθα τα κρυφά αμαρτήματα, αλλά περιφρονούμε και τα φανερά, και όχι μόνον τα περιφρονούμε, αλλά και διώχνουμε αυτούς που θέλουν να τα διορθώσουν;».

Η γονική αμέλεια και αδιαφορία για την χριστιανική, ήτοι την κατά Θεόν, και εν γένει πνευματική και ψυχική καλλιέργεια και παιδαγωγία χαρακτηρίζεται από τον Ιερό Χρυσόστομο ως των γεννητόρων ενώπιον του Θεού «μέγιστο αμάρτημα» του οποίου το εννοιολογικό περιεχόμενο οριοθετεί με ακρίβεια και σαφήνεια ως εξής: «Ας μην παραμελούμε λοιπόν τα παιδιά, γνωρίζοντας ότι, όταν είναι εντάξει απέναντι του Θεού, και σ' αυτή την ζωή θα προκόψουν και θα δοξασθούν. Γιατί αυτόν που ζει με αρετή και καλωσύνη, όλοι τον σέβονται και τον τιμούν, έστω και αν είναι πιο φτωχός απ' όλους. Όπως και τον πονηρό τον αποστρέφονται και τον μισούν, ακόμη κι αν έχει άφθονα πλούτη. Ώστε αυτοί που παραμελούν τα παιδιά τους, κι αν ακόμη είναι αγαθοί και μετριοπαθείς, για την αμαρτία αυτή θα υποστούν την χειρότερη τιμωρία».

Εξειδικασμένη είναι η αναφορά του θεόφρονος Αγίου Ιωάννου του Χρυσοστόμου στην εγκληματική αμέλεια ή και επιπολαιότητα των γονέων είτε όταν δεν αναθέτουν σε κατάλληλους παιδαγωγούς την ανατροφή και μορφωτική διαπαιδαγώγηση των παιδιών τους, είτε όταν τα ίδια επιθυμούν διακαώς να έχουν ως καθοδηγητές και παιδαγωγούς κάποια αξιόλογα και χρηστά πρόσωπα, αλλά εκείνοι απορρίπτουν τις επιλογές τους. Περί αυτών εμφατικώς υπογραμμίζει ότι: *«...το μεγαλύτερο απ' όλα τα αμαρτήματα, που αγγίζει την κορυφή της κακίας, είναι η παραμέληση των παιδιών... είναι η μη αναζήτηση των καταλλήλων προσώπων που θα τα επιμεληθούν... είναι το να θέλουν τα παιδιά να μορφωθούν κοντά σε αρμόδια πρόσωπα και εμείς να τα εμποδίζουμε και να τα αποτρέπουμε... και όχι μόνον να τα εμποδίζουμε, αλλά και να τα πολεμούμε».*

Σε εκείνους μάλιστα τους ανεύθυνους γονείς, οι οποίοι επιλέγουν ως παιδαγωγούς τα πλέον ακατάλληλα πρόσωπα, ασκεί σκληρή, πλην δικαία, κριτική, λέγοντας τα εξής: *«Και από τα ζώα τα παιδιά τα εκτιμούμε λιγότερο και περισσότερο φροντίζουμε για τους όνους και τους ίππους παρά για τα παιδιά μας. Και αν μεν κάποιος έχει ημίονο, φροντίζει πολύ, ώστε να βρει άριστο οδηγό και όχι ανόητο, ούτε κλέφτη, ούτε μέθυσο, ούτε άπειρο στην τέχνη. Όταν όμως χρειασθεί να αναθέσουμε την διαπαιδαγώγηση της ψυχής του παιδιού σε ένα παιδαγωγό, απλά και όπως έτυχε, εκλέγουμε αυτόν που θα παρουσιαστεί μπροστά μας».*

Η ορθή παιδαγωγία των νέων ως έκφραση της φιλοστόργου γονικής επιμέλειας σχετίζεται επίσης με την στάση και εν γένει συμπεριφορά των ίδιων των γονέων όταν ευρίσκονται αντιμέτωποι με τα μικρά ή μεγάλα παραπτώματα, τις πάσης φύσεως εκτροπές των παιδιών τους, τα οποία στο όνομα της κακώς νοούμενης και λίαν παρεξηγημένης πατρικής ή μητρικής αγάπης δεν παραδειγματίζουν, ουδέ καν τα επιπλήττουν προκειμένου να αποτρέψουν τα χείρονα.

Ως άριστος παιδαγωγός και έμπειρος πνευματικός πατέρας ο Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος επισημαίνει με καυστικό τρόπο στους συγκεκριμένους προκλητικώς αμελείς γονείς τα κάτωθι: *«Γι' αυτό, σας παρακαλώ, να απλώνουμε χέρι βοήθειας στα παιδιά μας, για να μην έχουμε εμείς την ευθύνη για τις πράξεις τους. Ή δεν γνωρίζετε τι έπαθε ο γέροντας Ηλεί, επειδή δεν διώρθωνε όπως έπρεπε τα ελαττώματα των παιδιών του; Γιατί, όταν υπάρχει κάποια αρρώστια, που έχει ανάγκη χειρουργικής επεμβάσεως, αν ο γιατρός θελήσει να την θεραπεύσει με πλύση, κάνει αμέσως την αρρώστια αθεράπευτη, εφόσον δεν εφαρμόζει την πρέπουσα θεραπεία».*

Κατά τον ίδιο τρόπο λοιπόν και εκείνος ο γέροντας, ενώ όφειλε να τιμωρήσει τα παιδιά του ανάλογα με τα παραπτώματά τους, επειδή μεταχειρίσθηκε μεγάλη επιείκεια απέναντί τους, τιμωρήθηκε και αυτός μαζί τους. Αφού φοβηθούμε, λοιπόν, σας παρακαλώ, απ' αυτό το παράδειγμα, όσοι έχουμε παιδιά ας φροντίζουμε για την ανατροφή τους και γενικά ο καθένας ας φροντίζει για εκείνους με τους οποίους συγκατοικεί».

Όταν αχαλίνωτοι γονείς εγκαταλείπουν τα παιδιά τους να διαβούν με αχαλίνωτο και ανεξέλεγκτο τρόπο, οι ίδιοι καθίστανται κύριοι αίτιοι της ασυδοσίας, του θράσους, της προκλητικότητας των νέων βλαστών τους με τραγικές και καταστροφικές συνέπειες. Γι' αυτό ο της Εκκλησίας Μέγας Χρυσόστομος ουδόλως διστάζει να θέσει αυτούς τους αναξίους γονείς προ των ευθυνών τους με λόγο οξύ και ακριβοδίκαιο: *«Αίτιοι δε της ασυδοσίας των νέων είναι οι γονείς, οι οποίοι τους μεν ιπποδαμαστές τους αναγκάζουν να γυμνάζουν τα άλογά τους με μεγάλη επιμέλεια και δεν αφήνουν επί πολύ χρόνο να παραμένει αγύμναστο το πουλάρι, αλλά και χαλινάρι και όλα τα άλλα που χρειάζονται τα βάζουν νωρίς σ'*

αυτό. Τους νέους τους όμως για πολύ χρόνο τους αφήνουν να γυρίζουν αχαλίνωτοι και έρημοι από σωφροσύνη, να καταντροπιάζονται με την πορνεία και τα τυχερά παίγνια και τις διασκεδάσεις στα παράνομα θέατρα».

Η χαρακτηριζόμενη ως «εγκληματική» των γονέων αμέλεια είναι πηγή και πρόξενος παντός κακού, διότι όπως εύστοχα επισημαίνει ο της Εκκλησίας Ιερός Χρυσόστομος: «Ο λόγος για τον οποίο η κακία δύσκολα ξερριζώνεται από την ψυχή, είναι ότι κανείς δε φροντίζει με επιμέλεια για τα παιδιά του, κανείς δε διαλέγεται μαζί τους για την αγνότητα, κανείς για την σεμνότητα, κανείς για την καταφρόνηση των χρημάτων και της δόξας, κανείς για τις θείες εντολές που περιέχονται μέσα στην Αγία Γραφή».

Οι καταστροφικές και όντως ολέθριες συνέπειες σε βάρος των παιδιών λόγω των ανευθύνων και αναξίων γονέων, οι οποίοι μεριμνούν για την υλική αποκατάσταση και μόνο των παιδιών τους και όχι για την συγκρότηση ολοκληρωμένων προσωπικοτήτων επάνω σε άσειστα θεμέλια αρχών, αξιών και ιδανικών, αναφέρονται emphaticώς από τον μεγάλο και ασυμβίβαστο παιδαγωγό Άγιο Ιωάννη τον Χρυσόστομο ως ακολούθως: «Επειδή δεν θέλουν (ορισμένοι Πατέρες)... ούτε να επιπλήξουν με λόγια, ούτε να στενοχωρήσουν τους γιούς τους, οι οποίοι ζουν άτακτα και παράνομα, πολλές φορές τους είδαν να φθάνουν στην έσχατη αθλιότητα, να οδηγούνται στο δικαστήριο, να αποκεφαλίζονται από τους δημίους. Γιατί, όταν συ δεν τα παιδαγωγήσεις, όταν συ δεν τα σωφρονίσεις, και συναναστραφείς με βρωμερούς και διεφθαρμένους ανθρώπους και συμμετάσχεις στην κακία τους, γίνονται υπόδικοι στους κοινούς νόμους και τιμωρούνται μπροστά στα μάτια όλων. Και μαζί με την συμφορά γίνεται μεγαλύτερη η ντροπή, αφού μετά τον θάνατο του παιδιού όλοι δείχνουν με το δάκτυλο τον πατέρα και τον αναγκάζουν να μη θέλει να πατήσει στην αγορά. Γιατί με τι μάτια θα μπορέσει να αντικρύσει εκείνους που τον συναντούν μετά από μιά τέτοια αισχρή διαγωγή και συμφορά των παιδιών; Γι' αυτό σας παρακαλώ και σας ικετεύω να φροντίζετε πολύ για τα παιδιά σας και παντού να επιδιώκετε την σωτηρία της ψυχής τους».

Αξιοσημείωτες είναι οι παιδαγωγικές νουθεσίες του θεόφρονος Πατρός Αγίου Ιωάννου Χρυσοστόμου όσον αφορά τις ευεργετικές συνέπειες της γονικής παιδαγωγίας και ψυχοπλασίας των παιδιών, οπότε περιιτεύει κάθε επίκληση του νόμου, των δικαστηρίων ή της τιμωρίας ως μέσο εκφοβισμού. Όταν όμως λείπει τραγικώς η γονική παιδαγωγία και ενίοτε η μετά μέτρου αυστηρότητα και η καταδίκη της των παιδών ασυδοσίας, τότε επέρχεται η ψυχική και ηθική κατάπτωση των νέων με ανυπολόγιστες συνέπειες για τους ίδιους και το κοινωνικό τους περιβάλλον. Περί πάντων τούτων ο εμφιλόσοφος της Εκκλησίας Πατήρ διδάσκει τα εξής: «Αν οι Πατέρες διέπλαθαν με προσοχή τα παιδιά τους, δεν θα χρειαζόνταν ούτε νόμοι, ούτε δικαστήρια, ούτε τιμωρίες και βασανιστήρια και δημόσιες εκτελέσεις... επειδή όμως τα παραμελούμε, γι' αυτό τα περιτριγυρίζουμε με μεγαλύτερα κακά και τα παραδίνουμε στα χέρια των δημίων και τα σπρώχνουμε συνεχώς προς τον γκρεμό. Γιατί, όπως λέγει η Αγία Γραφή: «Εκείνος που παραχαϊδεύει τον γιο του, θα επιδέσει τις πληγές του». Τί σημαίνει «ο περιψύχων»; Εκείνος που τον λυπάται, τον κολακεύει, τον περιποιείται υπερβολικά. Επειδή ο γιος χρειάζεται αυστηρότητα, φροντίδα και φοβέρες. Αυτά τα λέγω, όχι για να είμαστε σκληροί στα παιδιά, αλλά για να μην τους δίνουμε την εντύπωση ότι είμαστε άξιοι περιφρονησεως. Διότι, αν η γυναίκα πρέπει να φοβάται (-να σέβεται) τον άνδρα, πολύ περισσότερο το παιδί τον πατέρα.

Και μη μου λες, ότι «είναι αδύνατο να επιβληθεί κανείς στους νέους...». Αλλά το κακό οφείλεται στη δική μας αδιαφορία και στο ότι δεν τα οδηγούμε στην ευσέβεια από την αρχή και

από την πρώτη τους παιδική ηλικία... Γιατί, αν και στο σπίτι σας άκουγαν να συζητάτε για την πνευματική ζωή συνεχώς και να τα συμβουλευέτε τα πρέποντα, και τα εδώ θα έρχονταν να προστεθούν σ' εκείνα και γρήγορα τα καλά αυτά σπέρματα θα έφερναν πλούσιο καρπό. Όμως τίποτε από αυτά δεν κάνουμε, αλλά τα αναγκαία τα θεωρούμε πάρεργα. Κι' αν τα συμβουλέψει κανείς αυτά, προκαλεί αμέσως το γέλιο. Γι' αυτό έχουν γίνει όλα άνω κάτω και αυτούς που δε σωφρονίζουν οι γονείς, τους τιμωρούν οι κοσμικοί νόμοι».

Ασκήν σκληρή κριτική στους πατέρες εκείνους, οι οποίοι με θρασύτητα παραβλέπουν ή και επιβραβεύουν την αυθάδεια και ασυδοσία των παιδιών τους, αναφέροντας ότι τέτοιοι γεννήτορες είναι ανάξιοι να ονομάζουν τους εαυτούς τους πατέρες. Όταν μάλιστα κάνει λόγο για τους πατέρες εκείνους οι οποίοι αμελούν να καλλιεργήσουν παιδαγωγικώς την ευαίσθητη και εύπλαστη ψυχή των παιδιών τους, αποδίδει σε αυτούς τον χαρακτηρισμό του «παιδοκτόνου» θεωρώντας ότι δολοφονούν τα παιδιά τους όχι με φυσικό αλλά με πνευματικό και ηθικό θάνατο, επισημαίνοντας τα εξής: *«Η αιτία της διαστροφής των παιδιών δεν είναι καμμία άλλη, παρά η μανία των γονέων για τα βιοτικά πράγματα. Γιατί, στηρίζοντας τις ελπίδες τους μόνον σ' αυτά, δε θέλουν να ασχοληθούν με τίποτε άλλο πνευματικότερο. Έτσι αναγκάζονται να αμελούν και τα παιδιά και την καλλιέργεια της ψυχής τους. Αυτοί οι πατέρες (κι 'ας μη νομίσει κανείς ότι αυτό που λέω είναι αποτέλεσμα θυμού) θα έλεγα ότι είναι χειρότεροι και από τους παιδοκτόνους. Γιατί οι μεν παιδοκτόνοι με τον φόνο χωρίζουν το σώμα από την ψυχή, ενώ οι αμελείς γονείς, παρασύροντας την ψυχή μαζί με το σώμα, ρίχνουν και τα δύο στο πυρ της κολάσεως.*

Και τον μεν θάνατο, που προκαλεί το φονικό χέρι, τον υφίσταται κανείς αναγκαστικά, αφού άλλωστε είμαστε καταδικασμένοι από την φύση να πεθάνουμε κάποτε, τον θάνατο όμως της ψυχής θα μπορούσαν τα παιδιά να τον αποφύγουν, αν δεν τα οδηγούσε σ' αυτόν η αμέλεια των γονέων. Επειδή δεν είναι τόσο φοβερό το να ακονίσει κανείς το ξίφος και να οπλίσει το χέρι και να το βυθίσει στο λαιμό του παιδιού, όσο το να καταστρέψει και να διαφθείρει κανείς την ψυχή του, προς την οποία, κατά την γνώμη μου, δεν υπάρχει τίποτε ίσον».

Συμπερασματικά λοιπόν απευθυνόμενος στους αναξίους γονείς κρούει τον κώδωνα του κινδύνου για τις βαρύτατες ευθύνες και αμαρτίες τους, υπογραμμίζοντας ότι: *«Οι πατέρες που παραμελούν την σεμνότητα και την σωφροσύνη των παιδιών τους είναι παιδοκτόνοι και χειρότεροι από αυτούς, αφού καταστρέφουν και σκοτώνουν την ψυχή (που είναι ανώτερη από το σώμα)».*

Ο θεόφρων Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος ουδόλως μάλιστα παραλείπει να αναφερθεί και στην από Θεού τιμωρία των αναξίων και ανευθύνων γονέων, οι οποίοι θεωρούν ως πάρεργο να διαπαιδαγωγούν «εν παιδεία και νουθεσία Κυρίου», τα ασύδοτα και θρασύτατα παιδιά τους, διδάσκοντας ότι: *«Δεν είναι μικρό έργο αυτό, η αφιέρωση στο Θεό των παιδιών που Εκείνος έδωσε στους γονείς. Αν λοιπόν οι γονείς βάλουν στέρεα βάση και καλά θεμέλια στην ανατροφή τους, θα έχουν μεγάλη αμοιβή, όπως επίσης θα τιμωρηθούν, αν δείξουν αμέλεια». Αλλαχού δε επιχειρεί την διάκριση ανάμεσα στους αμελείς και τους επιμελείς γονείς αναφέροντας ότι: «Δεν τιμωρεί ο Θεός τα παιδιά μόνον, όταν η συμπεριφορά τους προς τους γεννήτορές τους είναι κακή, και δεν επιδοκιμάζει μόνον αυτά, όταν δείχνουν καλή συμπεριφορά προς τους γονείς, αλλά και στους πατέρες εφαρμόζει το ίδιο μέτρο, τιμωρώντας σκληρά εκείνους που παραμελούν την αγωγή των παιδιών τους, τιμώντας δε και επαινώντας τους επιμελείς».*

Προκειμένου να συγκλονίσει και να συνταράξει τους τραγικώς καθεύδοντες γονείς, οι οποίοι ουδέποτε εφρόντισαν για την σωτηρία των παιδιών τους, αναφέρεται με οξεία και συνάμα αφυπνιστική παιδαγωγική γλώσσα στις ολέθριες συνέπειες που προέρχονται λόγω της αμέλειάς τους τόσο για τους ίδιους όσο και για τα παιδιά τους, επισημαίνοντας τα όχι και τόσο αυτονόητα σε όλους ως εξής: *«...Γιατί από πού προέρχονται οι πρόωροι θάνατοι; Από πού οι φοβερές και μακρές αρρώστιες, από τις οποίες υποφέρουμε κι εμείς και τα ίδια τα παιδιά; Από πού οι τιμωρίες, από πού οι δύσκολοι καιροί, από πού τα αμέτρητα κακά; Δεν προέρχονται από το ότι παραβλέπουμε τα παιδιά και δεν τα φροντίζουμε, αν και είναι πονηρά;*

Και ότι αυτό δεν είναι αυθαίρετη υπόθεση είναι αρκετά για να το αποδείξουν τα παθήματα του γέροντα Ηλεί. Εγώ όμως για να το αποδείξω θα σας αναφέρω την γνώμη ενός από τους δικούς μας σοφούς: «Να μην ευφραίνεσαι για τα ασεβή παιδιά σου. Αν δε σέβονται και δεν φοβούνται τον Θεό, να μην εμπιστευθείς την ζωή τους. Γιατί θα αναστενάζεις από τον πρόωρο θάνατό τους και θα μάθεις αιφνιδιαστικά το τέλος τους».

Όταν μάλιστα οι γονείς παιδαγωγούν τα έχοντα νοσηρές έξεις παιδιά τους δεν θα πρέπει απλώς να τα συμβουλεύουν αλλά ως χειρουργοί να αφαιρούν το καρκίνωμα ώστε να αποφεύγεται ή να αποτρέπεται η πολυμεταστατική εξάπλωσή του. Γι' αυτό ο Ιερός Χρυσόστομος νουθετεί τους γονείς ως εξής: *«Γιατί νουθεσία είναι όχι απλώς το να συμβουλευόμαστε, αλλά το να ανοίξουμε πληγή τόσο οξύτερη και βαθύτερη, όση απαιτεί το σάπισμα του τραύματος. Δεν αρκεί δηλαδή το να μιλήσουμε, ούτε το να συμβουλέψουμε μόνον, αλλά πρέπει να τα περιφρουρήσουμε με πολύ φόβο, ώστε να σταματήσουμε την αδιαφορία της νεότητας... βλέπεις, ότι δίκαια είπα, ότι οι πατέρες είναι και παιδοκτόνοι, όσοι δεν μεταχειρίζονται με αυστηρότητα τα αδιάφορα παιδιά τους ούτε απαιτούν από αυτά την σύμφωνη με το θέλημα του Θεού ευσέβεια;».* Επικρίνει δε με αυστηρότητα εκείνους τους αμελείς γονείς, οι οποίοι όχι μόνον δεν επιμελούνται οι ίδιοι υπευθύνως την πνευματική καλλιέργεια των παιδιών τους, αλλά και με περισσή θρασύτητα κατηγορούν και εχθρεύονται εκείνους που τα αφιερώνουν στον Θεό, αναφέροντας ότι: *«όχι μόνο δεν καθοδηγούμε με επιμέλεια τα παιδιά μας, αλλά και εκείνους που θέλουν να το κάνουν αυτό τους εχθρευόμαστε και τους πολεμούμε, και συμπεριφερόμαστε απέναντι στα παιδιά χειρότερα και από τους βαρβάρους;».*

Ως εν τέλει επιστέγασμα της ως άνω παιδαγωγικής και νουθετήριας προς τους γονείς διδασκαλίας ο ψυχοανατόμος παιδαγωγός της Εκκλησίας Άγιος Ιωάννης ο Χρυσόστομος θέτει τους αμελούντες γονείς προ της δικαίας κρίσεως του Θεού και με απερίφραστη γλώσσα προειδοποιεί αυτούς ότι: *«Κι αν ακόμη έχουμε ρυθμίσει όλες τις ενέργειές μας σύμφωνα με το θέλημα του Θεού, εφ' όσον παραμελούμε την σωτηρία των παιδιών μας, θα υποστούμε την πιο αυστηρή τιμωρία από Αυτόν».*